

**CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE**

Rok LVI

Zeszyt 2

ROCZNIK TEOLOGICZNY

WARSZAWA 2014

Spis treści

ROZPRAWY

JAKUB SŁAWIK, Ale nie współżył z nią, aż nie urodziła syna – Mt 1,25a w świetle starotestamentowych tradycji.....	7
GRZEGORZ OLEK, Fides quaerens veritatem historicam. Klucz do interpretacji teologii Martina Hengela (1926-2009)	17
MATEUSZ WICHARY, Organiczna wizja natchnienia Biblii w teologii Abrahama Kuypera	55
Ks. DOROTEUSZ SAWICKI, Problemy Kościoła prawosławnego w Polsce w okresie międzywojennym.....	75
СЕРГЕЙ Ю. ТЕМЧИН, Дионисий Хиландарец (Габровец) как автор службы св. Прохору Пшинскому	107
Ks. ANDRZEJ BACZYŃSKI, Kościół jako eucharystia	117
Ks. BOGUMIŁ JARMULAK, Eklezjologia Jürgena Moltmanna	137
EWA SIKORA, Ordynacja kobiet w nowych wspólnotach pentekostalnych w Polsce.....	157
ZBIGNIEW KARCEWSKI, Ograniczone odkupienie i skuteczne powołanie. Tezy kalwinizmu dortrechckiego w literaturze współczesnego ewangelikalizmu polskiego	169
EWA JÓŻWIĄK, Osobno czy razem? Dążenia ekumeniczne wewnątrz polskiego ewangelicyzmu – perspektywa reformowana (do 1945 roku).....	183
DARIA WOJTKIEWICZ, Działanie teleologiczne w interakcjach uczniów i nauczycieli.....	205
ANNA OLEK, Koncepcja pracy w szkole niedzielnej – analiza wykładów ks. Karola Kotuli ogłoszonych na szkoleniu nauczycieli szkoły niedzielnej w Ustroniu w 1928 roku	223

KRONIKA

Inauguracja roku akademickiego 2014/2015 w ChAT (JERZY OSTAPCZUK).....	251
Kazanie z okazji Inauguracji Roku Akademickiego 2013/2014 (ABP JEREMIASZ (JAN ANCHIMIUK)).....	253
Przemówienie Rektora ChAT (Ks. BOGUSŁAW MILERSKI)	257
BOGDAN BORUSEWICZ, Państwo demokratyczne a wolność sumienia	263

Uroczystości 60. rocznicy utworzenia Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (Jerzy Ostapczuk)	269
Medal za Zasługi dla Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Ustanowienie – kształt – osoby uhonorowane (TADEUSZ ZIELIŃSKI).....	271
Symposium naukowe: Prawo małżeńskie Kościołów chrześcijańskich w Polsce w kontekście wyznaniowej formy zawarcia małżeństwa cywilnego, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, 26 marca 2014 (JAKUB CUPRIAK)	275

**Sprawozdanie z sympozjum naukowego
„Prawo małżeńskie Kościołów chrześcijańskich w Polsce
w kontekście wyznaniowej formy zawarcia małżeństwa
cywilnego” Chrześcijańska Akademia Teologiczna
w Warszawie, 26 marca 2014 r.**

W siedzibie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie przy ul. Miodowej 21c zorganizowano dnia 26 marca 2014 r. ogólnopolskie sympozjum naukowe zatytułowane „*Prawo małżeńskie Kościołów chrześcijańskich w Polsce w kontekście wyznaniowej formy małżeństwa cywilnego*”. Organizatorem sympozjum była Katedra Prawa Wyznaniowego i Kanonicznego Wydziału Teologicznego ChAT. Patronat nad sympozjum objęło Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Celem sympozjum było przedstawienie wybranego wycinka prawa wewnętrznego Kościołów chrześcijańskich w Polsce – prawa małżeńskiego – w aspekcie, w jakim funkcjonuje ono na styku z normami prawa państwowego. W związku z możliwością wyboru wyznaniowej formy zawarcia małżeństwa cywilnego, którą stwarza prawo polskie, problematyka zawarcia małżeństwa cywilnego leży w sferze zainteresowań zarówno państwa, jak i związków wyznaniowych. Normy prawa państwowego (w tym prawa rodzinnego, prawa o aktach stanu cywilnego i prawa wyznaniowego) dotyczące zawarcia małżeństwa z jednej strony wpływają na kształt norm prawa kościelnego (kanonicznego), z drugiej zaś zawierają odwołania do nich, co prowadzi do ich częściowej recepcji w państwowym porządku prawnym. Z tej przyczyny poznanie problematyki prawa małżeńskiego Kościołów chrześcijańskich ma doniosłe znaczenie zarówno dla administracji publicznej, jak i dla ogółu obywateli.

Podczas sympozjum zaprezentowano w osobnych referatach prawo małżeńskie dziesięciu Kościołów chrześcijańskich, w których możliwe jest zawarcie małżeństwa cywilnego w formie wyznaniowej. Są to: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół

Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów i Kościół Zielonoświątkowy. Przedstawiono również referaty dotyczące ogółu problematyki relacji między normami prawa państwowego i kościelnego (kanonicznego) w obszarze zawarcia małżeństwa.

Otwarcia konferencji dokonał J.M. Rektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, ks. prof. dr hab. Bogusław Milerski. W inauguracji konferencji uczestniczyli również: Pan Minister Stanisław Huskowski – sekretarz stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji, Pan Minister Rafał Magryś – podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, a także J.E. ks. bp. prof. dr hab. Wiktor Wysoczański – kurator Katedry Prawa Wyznaniowego i Kanonicznego Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Po inauguracyjnym przemówieniu rektora Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej głos zabrał Pan Minister Rafał Magryś, który zaprezentował działalność Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w zakresie objętym tematem konferencji oraz przedstawił plany nowelizacji prawa o aktach stanu cywilnego, nad którymi pracuje obecnie to Ministerstwo.

W pierwszej sesji sympozjum, którą prowadził bp. prof. Wiktor Wysoczański, słuchacze mieli możliwość zapoznania się z prawem małżeńskim Kościoła Katolickiego, które zaprezentował ks. prof. dr hab. Artur Mezglewski z Uniwersytetu Opolskiego. Prawo małżeńskie Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego przedstawił ks. prof. dr Jerzy Tofiluk z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, a prawo małżeńskie Kościoła Ewangelicko Augsburgskiego dr Michał Hucal. Z prawem małżeńskim Kościoła Ewangelicko-Reformowanego zapoznał słuchaczy ks. bp. Zdzisław Tranda, emerytowany zwierzchnik tego Kościoła.

Druga sesja sympozjum objęła prezentacje prawa małżeńskiego kolejnych Kościołów: Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego, dokonaną przez ks. superintendenta Adama Kleszczyńskiego, Kościoła Chrześcijan Baptystów, którą przedstawił mgr Dawid Breuer, Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, wygłoszoną przez ks. mgr Andrzeja Sicińskiego, oraz Kościoła Polskokatolickiego, której dokonał ks. dr Tadeusz Urban. Sesji tej przewodniczył ks. prof. dr hab. Piotr Stanisz – dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i kierownik Katedry Prawa Wyznaniowego tej uczelni.

W trzeciej i ostatniej sesji prawo małżeńskie Kościoła Starokatolickiego Mariawitów zaprezentował ks. dr Tomasz Mames z Chrześcijańskiej Akademii

Teologicznej, zaś Kościoła Zielonościątkowego zwierzchnik tego Kościoła ks. bp dr Marek Kamiński. W sesji wziął udział również ks. prof. dr hab. Ginter Dzierżon, reprezentujący Wydział Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Wygłosił on referat pt. *Realizacja warunków dotyczących nupturientów w przypadku zawierania małżeństwa przez katolika z wiernym Kościoła lub Wspólnoty nie mającej pełnej łączności z Kościołem Katolickim (kan. 1125, n. 1-3 Kodeksu Prawa Kanonicznego)*. Końcowy referat wygłosił koordynator sympozjum, prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński, który przedstawił problematykę pt. *Materie z zakresu wyznaniowej formy małżeństwa cywilnego wymagające regulacji prawa kościelnego*. Sesja była moderowana przez ks. prof. dr hab. Dariusza Walencika, kierownika Katedry Prawa Konstytucyjnego i Wyznaniowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego.

Po zakończeniu referatów odbyła się dyskusja z udziałem zarówno prelegentów, jak i słuchaczy sympozjum. Warto dodać, iż pośród uczestników tego spotkania naukowego znalazło się wielu przedstawicieli różnych ośrodków akademickim, w tym m.in.: ks. prof. dr hab. Zbigniew Janczewski (UKSW), prof. dr hab. Karol Karski (ChAT), prof. dr hab. Janusz T. Maciuszko (ChAT), ks. prof. dr hab. Mirosław Michalski (ChAT), prof. dr hab. Andrzej Kluczyński (ChAT), prof. dr hab. Urszula Nowicka (UKSW), prof. dr hab. Janusz Osuchowski (UW), dr Jerzy Ostapczuk (ChAT), prof. dr hab. Michał Pietrzak (UW), ks. prof. dr hab. Tomasz Rakoczy (KULJPII), dr Paweł Sobczyk (UKSW), prof. dr hab. Jarosław Szymanek (UW) i prof. dr hab. Kalina Wojciechowska (ChAT).

Wśród uczestników konferencji znaleźli się również przedstawiciele środowisk kościelnych: ks. bp Jan Cieślak – zwierzchnik Diecezji Warszawskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, ks. bp Marek Izdebski – zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Reformowanego, ks. bp Marek Kamiński – zwierzchnik Kościoła Zielonościątkowego, ks. bp Janusz Narzyński – b. zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, pastor Andrzej Nędzusiak – przewodniczący Rady Krajowej Aliansu Ewangelicznego w Rzeczypospolitej Polskiej, ks. bp Edward Puślecki – honorowy zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego oraz ks. dr Mateusz Wichary – zwierzchnik Kościoła Chrześcijan Baptystów. W konferencji wziął również udział dr Józef Różański – dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, a także doktoranci i studenci

Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Uniwersytetu Opolskiego.

Symposium wpisuje się w cykl ogólnopolskich konferencji naukowych organizowanych przez Katedrę Prawa Wyznaniowego i Kanonicznego Wydziału Teologicznego Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Poprzednie konferencje odbyły się w latach 2008 i 2010. Na podstawie dorobku tych konferencji ukazały się dwie monografie: *Bezstronność religijna, filozoficzna i światopoglądowa władz Rzeczypospolitej Polskiej* (Warszawa 2009) oraz *Obecność religii w publicznym systemie oświaty w aspekcie prawnym* (Warszawa 2012). Również tym razem planowane jest wydanie monografii ukazującej dorobek konferencji.